Мене не раз обпікала людська образа. Та чим пекучішою вона була, тим яскравіші враження залишала… доброта тварин.

…З раннього дитинства дивиться мені в очі наша корова Зірка. Якою ж лихою була вона на пасовиську! Хоч як би її не гляділи пастухи, вона знаходила спосіб утекти і порозкошувати у шкоді. То міг бути овес, сінокіс або радгоспна кукурудза чи конюшина. Але пам'ятаю й інше: великі коров'ячі очі дивляться на мене, і мічена білявою зірочкою вухаста голова так і норовить лизнути мене у бороду, ніс і щоки. Регочучи, я відхиляюсь, і норовлива Зірка здається мені втіленням доброти.

…А ось, через роки-десятиліття, частую зерном куряче сімейство, і вертка зозуляста красуня так і норовить стрибнути на простягнуту руку. Усе це скидається на цирковий номер, хоча я не знаю, яким чином видресирував цю чубарку. Видно, пташина душа, як і людська, запрограмована на доброту, і тварина тонко її відчуває.

…А ось і справжнє чотириноге диво – наша дворова приблудна Морда із розумними, вдумливими і водночас сумовитими очима. Так і не знаю, за що їй дісталося таке прикре ймення. Либонь, через широку темну плямку на кінця носа. Це симпатичне створіння аж світиться добротою. От тільки призначалася ця доброта не всім. Морда чомусь вирішила, що буде моїм охоронцем. Годинами вона вилежувалася біля грядки, де я копав картоплю. Та варто було комусь наблизитись – і Морда рвучко схоплювалася, заливалася сердитим гавкотом і йшла в атаку з твердим наміром розірвати нахабу. Було незручно і соромно за таку агресивність, а Морда вважала, що чесно виконала собачий обов'язок…

Таку безмежну відданість, властиву тваринам, бачив не раз. Але, як занозу у пальці, ношу й інші спогади, і чи не найперший з-поміж них – як двоє-троє дядьків топлять у канаві пса. Ноги у бідолахи зв'язані. Нещасливець то каменем йде у глибінь, то виринає, відштовхнувшись від дна. Протестуючи проти такої екзекуції, моя дитяча душа рвонула, як зв'язка тротилу, – і чи не вперше в житті свій дитячий гнів я спрямував на дорослих: обізвав дурнями і тим тяжко образив. Лише з роками збагнув: трійка дядьків не хотіла зла, вона… просто позбувалася небажаної тварини.

Але як часто чотириногі стають небажаними! Зазвичай ми не хочемо вбивства. Воно суперечить нашій натурі. Тож коли чотириногий друг нас не влаштовує, ми простодушно даруємо йому свободу, точніше кажучи – виставляємо з двору, вважаючи, що таким чином вирішуємо «собачу» проблему, а совість залишаємо чистою.

Якби ж то все так просто! І в нас, як і в світі, цілі громадські об'єднання протестують проти негуманного поводження з тваринами. Під тиском цих протестів в Україні призупинено відстріл і отруєння собак. Але як бідній державі дбати про бездомних тварин, якщо навіть громадяни стають безхатьками? Час від часу говориться про притулки для тварин. Навіть про собачо-котячі «готелі». Але на фоні численних людських драм, страждань і трагедій ця не всім зрозуміла «турбота» межує з аморальністю. Адже хіба можна сповна, на рівні державних програм подбати про бродячих тварин, коли тисячі людей – за межею бідності?

Виходить, тупик? Громадськість продукує бездомних тварин, а держава «не помічає» їх, оскільки й частина людей такі ж беззахисні, як і пси? Проблема бродячих тварин, однак, існує. Вона значно серйозніша, ніж здається на перший погляд. І влада на місцях так чи інакше мусить з нею рахуватися. Не тільки тому, що світ зачислив нас до п'ятірки найжорстокіших у поводженні з тваринами країн, а й тому, що це наша країна, і в ній має панувати лад.

Швейцарських зоозахисників, готових розкритикувати нас (на весь світ!) за жорстоке поводження з тваринами, підтримали чимало впливових людей, зокрема брати Шумахери, Бріджит Бордо і Володимир Кличко. Ми ж самі – мов на заклятому роздоріжжі. І як ми там почуваємося, видно на прикладі Кузнецовська. Бездомні чотириногі друзі так уже допекли кузнецовцям, що на рівні міськради кілька років точиться дискусія: як бути і що робити? Були і збройні виступи проти собак, і хімічні (з допомогою отрути) атаки. Але до «перемоги» все так же далеко. Ще два роки тому прийнято рішення про спорудження міського собачого притулку ціною у 300 тис. грн. Реально виділили – 50. А якщо врахувати, що утримання щорічно влітало б у нових 300 тисяч, то не дивно, що «почин» обмежився кількома вольєрами, хоча планувались і стерилізаційний пункт, й ідентифікаційний центр, і підприємство по відлову, і пункт для утримання й лікування, і навіть… готель з пансіоном. По це повідомив сайт 34400. Але й він не сказав, що ж буде з «приписаними» у цьому притулку псами: братимуть їх на довічне утримання чи, простерилізувавши і підлікувавши, повертатимуть назад у рідну стихію, тобто – випускатимуть на ті ж міські вулиці.

Втім, Інтернет рясніє й іншими поглядами на проблему. Багато хто вважає, що стерилізація – не найкращий вихід із ситуації, оскільки внаслідок гормональних змін в організмі стерилізовані пси стають агресивнішими. Державна ветеринарна і фітосанітарна служба у своїх рекомендаціях ратує за притулки, але обіцяє чотириногим 30 днів «готельного» життя, після чого їх, нічийних, чекає евтаназія. У Лисичанську, готуючись до «Євро-2012», запустили крематорій на колесах, в якому спалювали дворняг. А один із користувачів Інтернету дав універсальну для всіх цих випадків підказку: «У першу чергу людей треба захищати. А коли люди будуть жити краще, то і на собак можна потратитись. Але тільки добровільно, а не з міського бюджету. А грошима допомогли б хворим…»

Наш Володимирець, на жаль, не виняток у намаганні розв'язати собачу проблему. Застосовувались і кулі, й отрута, і навіть звичайні ломаки. Але бездомні пси знову й знову вступали у боротьбу з людьми за життєвий простір. Спрацьовував якийсь страшнуватий Закон життя, за яким кожний володів правом... з'їсти і бути з'їденим. (Пам'ятаєте у Миколи Заболоцького? «Жук ел траву, жука клевала птица, хорёк пил мозг из птичьей головы, и с страхом перекошенные лица ночных существ смотрели из травы…» ).

Словом, сповзаємо до дикого закону джунглів. Але ж за вікном 21-ше століття, і людство вважає себе цивілізацією! Американці дійшли висновку, що жодний пес не повинен жити на вулиці, однак… агресивні особини слід піддавати евтаназії (умертвінню). З цим не всі згоджуються: якщо створювати собачо-котячі притулки, тоді вони потрібні і для… щурів, мишей і всякої іншої не дуже приємної живності. Згоджуємося? Ні? Але це значить: не можна опускати руки там, де слід застосувати владу. Тому найпопулярніша (і, кажуть, найефективніша) схема – «відлов - стерилізація - повернення». При цій схемі виловлені бюджетним коштом дворняги стерилізуються і підліковуються. Їх кількість поступово стабілізується, а то й зменшується. До того ж, здорова тварина, як правило, не нападає. До такої позиції, схоже, розвертається Київ, і в найближчій перспективі у столиці ходовими можуть стати спеціальні сітки для відлову тварин і притулки для них.

А в нас в районі і в райцентрі? У нас ширяться чутки, що почастішали напади бездомних собак на людей. Очевидно, знову звинуватимо владу у бездіяльності. І правильно! Вона, влада, однозначно так і не пояснила, що слід робити з бродячими Рябками і Трезорами. А визначатися, однозначно, пора. Собака – не діамант на персні. Але й не камінець на дорозі, якого можна відкинути. Собаче життя теж має бути захищеним.

Олексій ГОРОДНИЙ.